

PAKSTATIONONDERZOEK

Voedsel en Waren Autoriteit

**Project nr: OT 04H010-13
Mei 2005**

INHOUD

SAMENVATTING	3
TREFWOORDEN	3
1 INLEIDING	4
2 DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK	4
3 MATERIAAL EN METHODEN	4
4 RESULTATEN	5
5 DISCUSSIE	14
6 CONCLUSIES	17
7 LITERATUUR	18

SAMENVATTING

Door medewerkers van de Voedsel en Waren Autoriteit/Keuringsdienst van Waren (VWA/KvW), werd gedurende juli tot en met september 2004 bij 57 pakstations nagegaan op welke wijze de kanalisatie van consumptie-eieren plaatsvindt en welke bestemmingsdoeleinden aan B-eieren en struif worden gegeven. In het verlengde daarvan is ook nagegaan op welke manier invulling wordt gegeven aan de stempeling van consumptie-eieren, de informatievoorziening op consumentenverpakkingen, de etikettering van grootverpakkingen (veelal (rol)containers), de reiniging en ontsmetting van apparatuur en oppervlakken én de opslag en het hergebruik van verpakkingsmaterialen.

Aan de hand van het onderzoek is vastgesteld dat de meeste onvolkomenheden aanwezig zijn bij de zogenoemde pakstations van de 3e categorie, met een omzet van minder dan 10 mln eieren per jaar. De minste onvolkomenheden werden aangetroffen bij de pakstations van de 1^e categorie, met een omzet van 100 tot 800 mln eieren per jaar.

Tijdens het onderzoek zijn onvolkomenheden aangetroffen m.b.t.:

- 1 de aanwezigheid en volledigheid van de aanvoerregistratiesystemen, de administratie van opgeslagen productstromen en de registatiesystemen van afnemers van die productstromen;
- 2 de aanwezigheid van herkomstgegevens op de aangeleverde containers met eieren;
- 3 de vermelding van gegevens op consumentenverpakkingen en grootverpakkingen consumptie-eieren, B-eieren en (met name) struif;
- 4 de opslagomstandigheden van consumentenverpakkingen, trays en grootverpakkingen;
- 5 het *Salmonella*-onderzoek van de transport-/rollerbanden en de zuignappen van de sorteermachines.

Voorts is aan het licht gekomen dat:

- 6 slechts weinig pluimveehouders schriftelijk te kennen geven een *Salmonella*-besmetting van het pluimvee direct aan het pakstation te zullen melden;
- 7 de bij de pakstations aanwezige *Salmonella*-onderzoeksverklaringen vaak niet zijn ondertekend;
- 8 struif soms wordt afgezet op een wijze die niet in overeenstemming is met de Dierlijke bijproducten verordening EG/1774/2002;
- 9 er een aantal pakstations is waar trays die worden hergebruikt niet worden teruggezonden naar het bedrijf van herkomst;
- 10 er een pakstation is waar eieren van koppels zonder onderzoeks- of entgegevens als consumptie-eieren worden verhandeld.

Door de bij 1 t/m 3 genoemde onvolkomenheden kan niet worden uitgesloten dat productstromen andere dan de daarvoor gebruikelijke bestemmingen krijgen. Tevens worden door het ontbreken van die informatie eventuele tracking en tracing-activiteiten, die noodzakelijk zijn bij optredende calamiteiten, ernstig bemoeilijkt.

Als gevolg van de verhandeling van eieren van koppels zonder ent- of onderzoeksgegevens als consumptie-eieren (punt 10) is bovendien niet uit te sluiten dat *Salmonella*-besmette eieren de consument bereiken.

TREFWOORDEN: Pakstationonderzoek, kanalisatie eieren

1 INLEIDING

In de Warenwetregeling Hygiëne van levensmiddelen, ligt in artikel 30 vast dat een bedrijf zelf een volledige HACCP-analyse dient door te voeren. Volgens artikel 31 mogen vertegenwoordigers uit bepaalde sectoren een hygiëncode opstellen, waarin dient te zijn beschreven hoe die levensmiddelen worden bereid, verwerkt, verpakt, vervoerd en gedistribueerd of verhandeld, zodat aan artikel 30 van de Warenwetregeling wordt voldaan.

Door middel van de (herziene) Hygiëncode Eieren van september 2002 (de Hygiëncode) is door het Productschap Pluimvee en Eieren (PPE) op die wijze invulling gegeven aan de Warenwetregeling. In de Hygiëncode zijn ook voorschriften opgenomen uit de Verordening (EEG) nr. 1907/90 waarin de handelsnormen van eieren zijn vastgelegd en de Verordening (EG) nr. 2295/2003, waarin nadere regels zijn gesteld voor de toepassing van de Verordening 1907/90. Beide verordeningen zijn in dit rapport verder aangeduid als "de handelsnormen".

De sectorgenoten zijn verplicht om aan de door de Minister van VWS in 2002 goedgekeurde Hygiëncode te voldoen. Het toezicht op de naleving van de Hygiëncode wordt uitgevoerd door de Stichting Controlebureau Pluimvee, Eieren en Eiproducten (CPE).

2 DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK

Het doel van het onderzoek was in beeld te brengen op welke wijze de kanalisatie van consumptie-eieren (klasse A-eieren) bij de pakstations plaatsvindt. Consumptie-eieren dienen afkomstig te zijn van pluimveebedrijven die vrij zijn van *Salmonella* Enteritidis (S.E) en *Salmonella* Typhimurium (S.T.). Garantstelling met betrekking tot het S.E/S.T-vrij zijn, kan worden gegeven door enting van het legpluimvee tegen S.E. dan wel door bloedonderzoek van de hennen van de opfokbedrijven waarvan de legeindbedrijven dieren hebben betrokken.

In het kader van het project is ook nagegaan welke bestemmingsdoeleinden worden gegeven aan B-eieren en struif. Tevens is nagegaan op welke manier invulling wordt gegeven aan de op grond van de handelsnormen verplichte stempeling van consumptie-eieren, de informatievoorziening op consumentenverpakkingen, de etikettering van grootverpakkingen, reiniging en ontsmetting van apparatuur en oppervlakken én de opslag en het hergebruik van verpakkingsmaterialen.

3 MATERIAAL EN METHODEN

Het onderzoek werd verricht in de periode juli tot en met september 2004.

In die periode werden op basis van een PVE-adreslijst van 24-05-2004, ca. 50% van de per regio geregistreerde pakstations door veterinaire deskundigen, technologische deskundigen en senior productdeskundigen van de VWA/KvW bezocht. Kort daarvoor waren de pakstations door de Productschappen Vee, Vlees en Eieren (het PVE) schriftelijk over het onderzoek geïnformeerd. Per pakstation werden gegevens in het voor dit onderzoek opgestelde inspectieformulier opgenomen m.b.t.:

- de bij de pakstations aanwezige registratiesystemen;
- de door de pluimveehouders aangeleverde gegevens (SE-entverklaringen, *Salmonella*-onderzoeksverklaringen en de in die documenten opgenomen mededelingen over de melding van bij de koppels voorkomende *Salmonella*-besmettingen aan de pakstations);
- de aantallen aangeleverde eieren en de gegevens over huisvestingssystemen en legdata;
- de stempeling van eieren;
- de opslag van A-eieren, B-eieren en struif (etikettering en registratie van de opgeslagen hoeveelheden);
- de registratie van afnemers van de verschillende productstromen;
- de opslag en het hergebruik van verpakkingsmateriaal;

- de reiniging en ontsmetting van kritische apparatuur (schouwapparatuur en sorteermachine) en de directe omgeving daarvan;
- het verplicht gestelde *Salmonella*-onderzoek van de transport-/rollerbanden en de zuignappen van de sorteermachines.

4 RESULTATEN

In totaal zijn 58 pakstations in het kader van dit project bezocht. De regionale verdeling is weer-gegeven in onderstaande tabel.

Tabel 1 Het aantal bezochte pakstations per regionale dienst

Regionale dienst van de VWA/KvW	Aantal pakstations
Noord	7
Noord-West	3
Oost	20
Zuid	21
Zuid-West	7
Totaal	58

Van de bezochte bedrijven was er 1 in de regio Zuid bezig met de omschakeling naar een ander soort bedrijfsvoering. De van dat bedrijf afkomstige schaarse informatie is om die reden niet in het rapport verwerkt.

In tabel 2 zijn de aantallen pakstations waarvan de gegevens zijn verwerkt weergegeven. De meerderheid van de bezochte bedrijven behoorde tot de 3^e categorie met een jaarlijkse omzet van minder dan 10 mln. eieren. De gehanteerde categorie-indeling is afkomstig van het CPE.

Tabel 2 Categorie-indeling van de pakstations waarvan de gegevens zijn verwerkt

Regionale dienst van de VWA/KvW	Aantal pakstations waarvan gegevens zijn verwerkt	Omzet (in miljoenen eieren per jaar) *		
		Categorie 1 100 > x < 800	Categorie 2 10 > x < 100	Categorie 3 < 10
Noord	7	0	1	6
Noord-West	3	1	1	1
Oost	20	2	11	7
Zuid	20	3	6	11
Zuid-West	7	2	2	3
Totaal	57	8	21	28

* Bron: CPE

Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat bij 53 van de 57 pakstations waarvan de gegevens zijn verwerkt, een registratiesysteem van de aangevoerde eieren aanwezig was (tabel 3).

Bij 49 van die pakstations bleek het te gaan om een registratiesysteem op basis van de aanvoerdatum, terwijl bij 35 bedrijven de aanleverende pluimveehouders in dat systeem waren opgenomen.

Uit de tabel kan ook worden opgemaakt dat er wat betreft die punten geen onvolkomenheden zijn waargenomen bij de categorie-1 bedrijven en de meeste onvolkomenheden zich voordeden bij de categorie-3 bedrijven.

Een soortgelijke tendens is naar voren gekomen bij de pakstations waar eieraankoop plaatsvindt van verzamelaars. Bij 1 van de 10 bedrijven van de 3^e categorie waar daar sprake van is, kwamen de gegevens van de verzamelaar niet in het registratiesysteem voor (tabel 4).

Tabel 3 De registratiesystemen van aangeleverde eieren en de vermelding van de pluimveehouders in die systemen

Aandachtveld	Ja	Nee
Registratiesysteem aangevoerde eieren aanwezig	53	4
Categorie-1 pakstations	8	0
Categorie-2 pakstations	21	0
Categorie-3 pakstations	24	4
Registratiesysteem op aanvoerdatum	49	4
Categorie-1 pakstations	8	0
Categorie-2 pakstations	20	1
Categorie-3 pakstations	21	3
Zijn pluimveehouders in het registratiesysteem opgenomen	35	18
Categorie-1 pakstations	8	0
Categorie-2 pakstations	17	4
Categorie-3 pakstations	10	14

Tabel 4 De registratiesystemen van aangeleverde eieren en de vermelding van verzamelaars in die systemen

Aandachtveld	Ja	Nee
Eieraankoop van verzamelaars	23	34
Categorie-1 pakstations	2	6
Categorie-2 pakstations	11	10
Categorie-3 pakstations	10	18
Zijn verzamelaars in het registratiesysteem opgenomen	22	1
Categorie-1 pakstations	2	0
Categorie-2 pakstations	11	0
Categorie-3 pakstations	9	1

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat bij 33 pakstations de eieren elke 3^e werkdag worden afgeleverd/opgehaald (tabel 5). Bij 10 van de overige 24 pakstations wordt volstaan met een aflever-/ophaalfrequentie van 1 maal per week. Van de resterende 14 pakstations stonden in de inspectielijsten geen nadere gegevens over de aflever-/ophaalfrequentie vermeld.

Tabel 5 De aflever-/ophaalfrequentie van eieren

Aandachtveld	Ja	Nee
Worden de eieren elke 3 ^e werkdag afgeleverd/opgehaald	33	24
Categorie 1 pakstations	5	3
Categorie 2 pakstations	10	11
Categorie 3 pakstations	18	10

Bij 36 van de 57 pakstations, werden op de bezoeken door in totaal 175 legdebedrijven, 2599 containers met eieren afgeleverd (tabel 6). Op 2485 van die containers stond het aantal eieren vermeld, terwijl gegevens over het huisvestingssysteem en de legdata stonden vermeld op 2528 respectievelijk 2580 containers. Bij de pakstations van de 1e categorie waar eieren werden aangeleverd (7), waren al die gegevens op de containers te vinden, terwijl bij ongeveer de helft van de 10 pakstations van de 3e categorie één of meer van die gegevens op de containers ontbraken.

Bij de pakstations van de 2e categorie (19) waren er 3 waar het aantal eieren niet op alle containers waren vermeld. Bij 1 van die 3 pakstations ontbraken ook de gegevens over het huisvestingssysteem en de legdata op die containers.

Tabel 6 De vermelding van gegevens op de aangeleverde containers met eieren

Aandachtsveld	Aantal		
	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3
Totaal aantal pakstations per categorie	8	21	28
Pakstations waar op de bezokedag eieren zijn aangeleverd	7	19	10
Pakstations met vermelding aantal eieren op alle containers	7	16	4
Pakstations met vermelding huisvestingssysteem op alle containers	7	18	5
Pakstations met vermelding legdatum/-data op alle containers	7	18	6
Totaal aantal aanleverende pluimveehouders	98	67	10
Totaal aantal aangeleverde containers	1729	833	37
Aantal containers met vermeld aantal eieren	1729	746	10
Aantal containers met vermeld huisvestingssysteem	1729	783	16
Aantal containers met vermelde legdatum/-data	1729	833	18

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat bij alle bezochte pakstations van de 1^e en 3^e categorie, door alle pluimveehouders SE-entverklaringen of *Salmonella*-onderzoeksverklaringen waren aangeleverd, terwijl dat bij 6 van de 19 pakstations van de 2^e categorie niet het geval was. In tegenstelling tot de entverklaringen, die nagenoeg allemaal waren ondertekend, bleek een groot aantal *Salmonella*-onderzoeksverklaringen niet ondertekend te zijn. Verder is vastgesteld dat slechts bij een deel van de pakstations in alle meldings- of *Salmonella*-onderzoeksverklaringen, was aangegeven dat een *Salmonella*-besmetting van het pluimvee zo spoedig mogelijk door de pluimveehouder aan het pakstation zal worden gemeld (meldingsverklaring). Dit was bij 4 van de 7 pakstations van de 1^e categorie het geval terwijl die verklaringen bij de 2^e en 3^e categorie pakstations slechts incidenteel worden aangeleverd.

Tabel 7 Aan het pakstation geleverde informatie over SE entingen, Salmonella-onderzoek en meldingen over mogelijk optredende Salmonella-besmettingen bij de pluimveekoppels

Aandachtsveld	Aantal		
	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3
Aantal pakstations waar op de bezokedag eieren zijn aangeleverd	7	19	10
Pakstations waar door alle pluimveehouders SE-entverklaringen of <i>Salmonella</i> -onderzoeksverklaringen zijn aangeleverd	7	13	10
Aantal aangeleverde SE-entverklaringen of <i>Salmonella</i> -onderzoeksverklaringen	139	48	10
Pakstations waar door alle pluimveehouders schriftelijk is aangegeven dat <i>Salmonella</i> -besmettingen van het pluimvee zullen worden gemeld (meldingsverklaring)	4	2	3
Aantal aangeleverde meldingsverklaringen	97	14	3

Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat bij 5 van de 55 pakstations waar daadwerkelijk wordt geschouwd en gesorteerd niet alleen eieren van geënte en/of door onderzoek *Salmonella* negatief bevonden koppels worden verwerkt (tabel 8). Bij die 5 bedrijven worden de eieren van SE/ST koppels in containers met gele etiketten gedeponereerd, terwijl de eieren van koppels zonder *Salmonella* onderzoeks- of entgegevens bij 2 van die bedrijven ook in die containers terecht komen.

Bij 1 bedrijf van de 2^e categorie waar dat niet gebeurt, worden die eieren volgens mededelingen "gewoon" als consumptie-eieren verhandeld. Bij de resterende 2 bedrijven werd te kennen gegeven dat dergelijke eieren direct naar de breker gaan.

Bij 2 pakstations werd aangegeven dat er niet wordt geschouwd en gesorteerd. Bij het pakstation uit de 2^e categorie waar dat niet plaatsvindt, werd medegedeeld dat de eieren tijdelijk om prijstechnische redenen direct naar de eiproducentenindustrie worden afgevoerd.

Bij het andere pakstation (uit de 3^e categorie) bleek nooit te worden geschouwd en gesorteerd, bij dat bedrijf ontbrak de voor dat doel benodigde apparatuur. De eieren worden volgens mededelingen bij dat bedrijf, waar kennelijk een grossiersfunctie wordt uitgeoefend, aangeleverd door een ander pakstation waar het schouwen en sorteren plaatsvindt.

Tabel 8 Het schouwen en sorteren en het verwerken van eieren van (niet)-geënte en (niet) *Salmonella*-vrije koppels

Aandachtveld	Aantal pakstations					
	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Alleen schouwen en sorteren van eieren van geënte en <i>Salmonella</i> -vrije koppels	7	1	19	1	24	3
Pakstations waar niet wordt geschouwd en niet wordt gesorteerd	0	--	1	--	1	--

Tijdens de bedrijfsbezoeken is vastgesteld dat bij 4 pakstations van de 3e categorie geen stempeling plaatsvindt (tabel 9). Bij 2 van die bedrijven werd te kennen gegeven dat de ongestempelde eieren bestemd zijn voor marktverkoop én verkoop aan huis. Bij de overige 2 pakstations werd meegedeeld dat de ongestempelde eieren uitsluitend aan huis worden verkocht.

Uit de inspectielijsten kon worden opgemaakt dat bij alle 53 pakstations waar eieren gestempeld binnenkomen of worden gestempeld, het houderijsysteemcijfer, de landcode en het registratienummer van het pluimveebedrijf deel uitmaken van het stempel.

Tabel 9 De op de eieren aanwezige stempelinformatie

Aandachtveld	Aantal pakstations					
	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Een cijfer van het houderijsysteem maakt onderdeel uit van het stempel	8	0	21	0	24	4 ¹
De landcode maakt onderdeel uit van het stempel	8	0	21	0	24	4 ¹
Het registratienummer van het pluimveebedrijf maakt onderdeel uit van het stempel	8	0	21	0	24	4 ¹

4¹: Bij 4 pakstations vindt geen stempeling plaats.

Uit het onderzoek is gebleken dat bij 44 van de 57 pakstations de consumptie-eieren in consumentenverpakkingen worden verpakt (tabel 10). In de inspectielijsten van 8 van de overige 13 pakstations was aangegeven dat bij die bedrijven alleen trays worden gebruikt. Bij 1 pakstation van de 3e categorie, waar sprake is van huisverkoop van de eieren, werd meegedeeld dat de klanten zelf in hun verpakkingsmateriaal voorzien.

Voor wat betreft de informatievoorziening op de consumentenverpakkingen werd tijdens het onderzoek vastgesteld dat er bij 5 pakstations van de 3e categorie één verplicht gestelde aanduiding op de verpakkingen ontbrak. De informatie op de consumentenverpakkingen bij de pakstations van de 1e en 2e categorie bleek volledig aan de wettelijke verplichtingen te voldoen.

Tabel 10

De informatievoorziening op consumentenverpakkingen

Aandachtsveld	Aantal pakstations					
	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Pakstations waar consumptie-eieren in consumentenverpakkingen worden gedaan	8	0	17	4 ¹	19	9 ²
Pakstations waar 1 van de vereiste gegevens op de consumentenverpakkingen ontbreekt						
* <i>Geen THT-datum aanwezig</i>	0	--	0	--	2	--
* <i>Geen pakstationnummer aanwezig</i>	0	--	0	--	2	--
* <i>Geen gewichtsklasse-aanduiding aanwezig</i>	0	--	0	--	1	-

4¹: Bij 3 van de 4 pakstations worden alleen trays gebruikt.

9²: Bij 5 pakstations worden alleen trays gebruikt; bij 1 pakstation (met huisverkoop) werd medegedeeld dat de klanten hun eigen verpakkingsmateriaal meenemen.

Tijdens de bezoeken is geconstateerd dat er bij 49 van de 57 pakstations grootverpakkingen met opgeslagen consumptie-eieren aanwezig waren (tabel 11). Bij alle 8 pakstations van de 1e categorie waren die containers voorzien van het verplichte witte etiket. Dat etiket ontbrak bij 2 van de 20 pakstations van de 2e categorie en bij 5 van de 21 pakstations van de 3e categorie.

Bij 1 van de pakstations van de 1e categorie ontbrak één gegeven op het witte etiket. Het gemis aan informatie op die etiketten deed zich aanzienlijk vaker voor (5 respectievelijk 6 maal) bij de pakstations van de 2e en 3e categorie.

Uit de inspectiebevindingen kon tevens worden opgemaakt dat bij 19 van de 49 pakstations met in grootverpakkingen opgeslagen consumptie-eieren geen sprake was van een sluitende administratie. Ook die onvolkomenheid deed zich het meeste voor bij de pakstations van de 2^e en 3^e categorie.

Tabel 11

De etikettering van en informatievoorziening op grootverpakkingen consumptie-eieren

Aandachtsveld	Aantal pakstations					
	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Pakstations met opgeslagen grootverpakkingen consumptie-eieren	8	0	20	1	21	7
Pakstations waar alle grootverpakkingen zijn voorzien van een wit etiket	8	0	18	2	16	5
Pakstations waar op de etiketten 1 gegeven ontbreekt						
* <i>NAW-gegevens zijn niet aanwezig</i>	0	--	0		1	
* <i>Het aantal eieren is niet vermeld</i>	1	--	1		2	
* <i>Geen vermelding van de THT/UVD-datum</i>	0	--	1		0	
Pakstations waar op de etiketten 2 gegevens ontbreken						
* <i>De gewichtsklasse en de THT/UVD-datum zijn niet vermeld</i>	0		0		1	
* <i>Het aantal eieren en de gewichtsklasse zijn niet vermeld</i>	0		1		0	
* <i>Het aantal eieren en de THT/UVD-datum zijn niet vermeld</i>	0		0		1	
Pakstations waar op de etiketten 4 gegevens ontbreken						
* <i>Geen vermelding van de NAW-gegevens, de gewichtsklasse, de kwaliteitsklasse en de THT/UVD-datum</i>	0		2		1	
Totaal aantal pakstations waar 1 of meerdere gegevens op de witte etiketten ontbreken	1	--	5	--	6	--
Er is een sluitende administratie van het aantal opgeslagen verpakkingseenheden consumptie-eieren	6	2	12	8	12	9

Uit de inspectielijsten is naar voren gekomen dat bij 40 pakstations verpakkingseenheden met B-eieren stonden opgeslagen (tabel 12). Bij 31 pakstations waren die grootverpakkingen voorzien van een geel etiket.

Deze gele etiketten waren aanwezig bij alle categorie 1 pakstations met die verpakkingseenheden. Bij de categorie 2 en 3 pakstations ontbraken die etiketten in respectievelijk 4 en 5 gevallen. Evenals bij de grootverpakkingen van consumptie-eieren, ontbrak bij 1 pakstation uit de 1e categorie één verplichte vermelding (het aantal eieren) op het etiket. Bovendien deed ook het gemis aan informatie op die etiketten zich net als bij de grootverpakkingen van consumptie-eieren weer het meeste voor bij de pakstations uit de 2e en 3e categorie.

Ook wat betreft de aanwezigheid van een sluitende administratie van grootverpakkingen B-eieren, was er weer sprake van een duidelijke parallel met de situatie ten aanzien van de grootverpakkingen consumptie-eieren.

Bij 17 van de 40 pakstations met opslag van B-eieren was er geen sprake van een sluitende administratie, terwijl die ommissie zich weer het meeste voordeed bij de pakstations van de 2^e en 3^e categorie.

Tabel 12 De etikettering van en informatievoorziening op verpakkingseenheden B-eieren

Aandachtveld	Aantal pakstations					
	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Pakstations met opgeslagen verpakkingseenheden B-eieren	6	2	18	3	16	12
Pakstations waar de verpakkingseenheden B-eieren zijn voorzien van een geel etiket	6	0	14	4	11	5
Pakstations waar op de etiketten 1 gegeven ontbreekt						
* <i>Geen NAW-gegevens</i>	0	--	3	--	2	--
* <i>Het aantal eieren is niet vermeld</i>	1	--	1	--	0	--
* <i>Geen opschrift "eieren voor de levensmiddelenindustrie"</i>	0	--	1	--	2	--
Pakstations waar op de etiketten 2 gegevens ontbreken						
* <i>Geen vermelding van de NAW-gegevens en het aantal eieren</i>	0	--	1	--	0	--
Pakstations waar op de etiketten 3 gegevens ontbreken						
* <i>Geen vermelding van de NAW-gegevens, het aantal eieren en geen opschrift "eieren voor de levensmiddelenindustrie"</i>	0	--	1	--	2	--
Totaal aantal pakstations waar 1 of meerdere gegevens op de gele etiketten ontbreken	1	--	7	--	6	--
Er is een sluitende administratie aanwezig van het aantal opgeslagen verpakkingseenheden B-eieren	4	2	11	7	8	8

Gedurende de bedrijfsbezoeken werden bij 17 pakstations opgeslagen hoeveelheden stuif waargenomen (tabel 13). Bij 6 van die pakstations, 3 uit de 1^e en 3 uit de 2^e categorie, waren de verpakkingseenheden voorzien van een rood etiket. Bij alle 5 pakstations uit de 3^e categorie was op die verpakkingseenheden geen rood etiket aangebracht.

Bij in totaal 4 van die 6 pakstations waar de verpakkingseenheden waren voorzien van het rode etiket, bleken die etiketten onvolledige informatie te bevatten. De meeste pakstations waar die onvolledig ingevulde etiketten werden gesignaleerd (3 stuks) waren pakstations uit de 2^e categorie.

Bij de controle van de opslagadministratie werd vastgesteld dat er bij 10 van de 17 pakstations met opgeslagen verpakkingseenheden stuif, geen sprake was van een sluitende administratie.

Bij navraag over de bestemmingsdoeleinden die door de pakstations aan stuif wordt gegeven, is naar voren gekomen dat bedoeld materiaal bij 12 pakstations als destructiemateriaal wordt gezien.

Bij 6 van die pakstations waren de aanwezige destructorcontainers niet van een specifiek etiket of een specifiek opschrift voorzien.

Tabel 13 De etikettering van en informatievoorziening op verpakkingseenheden struif

Aandachtveld	Aantal pakstations					
	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Pakstations met opgeslagen verpakkingseenheden struif	5	3	7	14	5	23
Pakstations waar de verpakkingseenheden struif zijn voorzien van een rood etiket	3	2	3	4	0	5
Pakstations waar op de etiketten 1 gegeven ontbreekt						
* Geen NAW-gegevens	1	--	0	--	0	--
* Geen vermelding van de gewichtshoeveelheid struif	0	--	1	--	0	--
Pakstations waar op de etiketten alle 3 de gegevens ontbreken						
* Geen vermelding van de NAW-gegevens, de gewichtshoeveelheid struif en geen opschrift "industrie-eieren, niet geschikt voor menselijke consumptie"	0	--	2	--	0	--
Totaal aantal pakstations waar 1 of meerdere gegevens op de rode etiketten ontbreken	1	--	3	--	0	--
Er is een sluitende administratie aanwezig van het aantal opgeslagen verpakkingseenheden struif	2	3	5	2	0	5
Struif wordt ter destructie bestemd	3	5	2	19	7	21
De destructorcontainers zijn voorzien van een specifiek etiket/opschrift	3	0	1	1	2	5

Bij 45 pakstations werd medegedeeld dat aan struif andere bestemmingen wordt gegeven dan destructie (tabel 13). In de inspectielijsten van 15 pakstations werden die andere bestemmingen ook daadwerkelijk genoemd. In tabel 14 zijn die verschillende bestemmingsdoeleinden, uitgesplitst per pakstationcategorie, weergegeven.

Tabel 14 Bestemmingsdoeleinden (behalve destructie) van struif

Bestemming	Aantal pakstations		
	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3
GFT-afval			1
Huisvuil		1	2
Bedrijfsafval			3
Diervoederindustrie	2		
Technische industrie	2	1	
Voer voor varkens van toeleverend legbedrijf		1	
In de mestput van het eigen bedrijf		1	1

Bij de beoordeling van de documentatie bij de pakstations is naar voren gekomen dat er bij 48 pakstations (tabel 15) een register aanwezig was van de afnemers van klasse A-eieren. Dit bleek het geval te zijn bij alle 8 pakstations van de 1^e categorie en bij 20 van de 21 pakstations van de 2^e categorie. Bij 4 van de 8 pakstations uit de 3^e categorie waar die lijst ontbrak, bleek sprake te zijn van huisverkoop (m.a.w. een variabel klantenbestand), bij 1 ander pakstation uit die groep was sprake van slechts 1 afnemer.

Bij 41 pakstations, waaronder alle 8 bedrijven uit de 1^e categorie, was ook sprake van een register met afnemers van klasse B-eieren. Bij 4 pakstations uit de 2^e categorie en bij 6 pakstations uit de 3^e categorie werd medegedeeld dat er slechts aan 1 afnemer wordt geleverd.

Bij de bedrijfsbezoeken is gebleken dat bij 21 pakstations een register aanwezig was van afnemers van struif.

Dat register ontbrak bij relatief veel pakstations van de 2^e en 3^e categorie, te weten bij 14 respectievelijk 21 bedrijven. Het bedoelde register was ook niet aanwezig bij 1 van de pakstations van de 1^e categorie.

Bij de beoordeling van de bewaarcondities van (lege) consumentenverpakkingen (tabel 15) is gebleken dat bij 46 van de 50 pakstations waar dat materiaal is opgeslagen, die opslag op een hygiënische wijze plaatsvindt.

Bij 4 pakstations wordt niet aan die hygiënische condities voldaan;

in de inspectielijsten van de 2 bedrijven van de 2^e categorie en 1 pakstation van de 3^e categorie werd achtereenvolgens melding gemaakt van veel veren, dode kippen en veren en veel spinrag in de opslagruimtes.

Bij de eerder genoemde 3 pakstations waar de consumentenverpakkingen niet hygiënisch worden opgeslagen bleken ook de trays en grootverpakkingen onder diezelfde condities (d.w.z. in de ruimtes met veren, dode kippen en veren en spinrag) te worden bewaard.

In de inspectielijsten van enkele andere pakstations waar trays en grootverpakkingen onder onhygiënische condities waren opgeslagen, was geen nadere informatie over de aangetroffen hygiënische onvolkomenheden opgenomen.

Tabel 15 Registers van afnemers van producten en de bewaarcondities van verpakkingsmateriaal

Aandachtveld	Aantal pakstations					
	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Afnemers van klasse A-eieren zijn opgenomen in een register	8	0	20	1	20	8
Afnemers van klasse B-eieren zijn opgenomen in een register	8	0	16	5	17	11
Afnemers van struif zijn opgenomen in een register	7	1	7	14	7	21
Consumentenverpakkingen worden op een hygiënische wijze bewaard	8	0	17	2	21	2
Trays worden op een hygiënische wijze bewaard	8	0	19	2	22	6
Grootverpakkingen worden op een hygiënische wijze bewaard	8	0	19	2	25	3

Tijdens de bezoeken is vastgesteld dat bij 43 pakstations, grootverpakkingen en trays worden hergebruikt (tabel 16). Bij 40 van die pakstations zagen de verpakkingsmaterialen er als nieuw uit; van de 3 pakstations waar dat niet het geval was behoorden er 2 tot de 2^e categorie en 1 tot de 3^e categorie. Bovendien is gebleken dat bij alle 1^e en 2^e categorie pakstations de voor hergebruik bestemde grootverpakkingen en trays waren ontdaan van oude etiketten en opschriften. Dit was echter niet het geval bij 3 van de 23 pakstations van de 3^e categorie.

Uit de verstrekte informatie is gebleken dat de voor hergebruik bestemde materialen, bij 18 pakstations niet naar de herkomstbedrijven worden teruggestuurd. Tevens is vastgesteld dat er bij 33 pakstations geen administratie wordt bijgehouden van de hoeveelheden verpakkingsmateriaal die worden hergebruikt. Het voeren van een dergelijke administratie is overigens niet verplicht.

Tabel 16 Het hergebruik van verpakkingsmateriaal

Aandachtveld	Aantal pakstations					
	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Grootverpakkingen en trays worden hergebruikt	7	1	13	8	23	5
Voor hergebruik bestemde grootverpakkingen en trays zien er als nieuw uit	7	0	11	2	22	1
Voor hergebruik bestemde grootverpakkingen en trays zijn ontdaan van oude etiketten en opschriften	7	0	13	0	20	3
Trays gaan bij hergebruik terug naar het bedrijf van herkomst	3	4	8	5	14	9
Administratie hergebruik verpakkingsmateriaal aanwezig	3	4	2	11	5	18

Voor wat betreft de reiniging en ontsmetting van de schouw- en sorteerapparatuur, transportbanden en de vloeren rond die apparatuur, is vastgesteld dat die activiteiten bij 47 pakstations worden uitgevoerd volgens een specifiek omschreven schoonmaakprogramma (tabel 17). Bij 25 pakstations wordt daarbij gebruik gemaakt van ontsmettingsmiddelen of combi-middelen (reiniging én ontsmetting) met een toelating voor de levensmiddelenindustrie. Het gebruik van ontsmettings- of combi-middelen komt voor bij 7 van de 8 pakstations van de 1e categorie, terwijl die middelen slechts bij 8 van de 28 bezochte pakstations van de 3e categorie worden toegepast. In de inspectielijsten van 21 van de 25 pakstations waar ontsmettingsmiddelen of combi-middelen worden gebruikt, waren de gegevens (naam en toelatingsnummer) van de gebruikte middelen vermeld.

In de inspectielijsten van de overige 4 pakstations ontbraken de gevraagde gegevens over de toegepaste ontsmettings-/combi-middelen. Een overzicht van de met name genoemde middelen is opgenomen in tabel 18.

Gebleken is dat bij 33 van de 56 pakstations waar schouw en sorteerapparatuur aanwezig is, de transport-, roller- en afvoerbanden van die apparatuur dagelijks worden gereinigd. Bovendien wordt bij 36 pakstations de vloer onder de schouw- en sorteerapparatuur dagelijks gereinigd.

Ten aanzien van de verplichte dagelijkse reiniging en ontsmetting van de zuignappen van de sorteermachines is vastgesteld dat die procedure slechts plaatsvindt bij 14 pakstations.

Hierbij moet worden aangetekend dat bij in totaal 8 pakstations (2 van de 2^e en 6 van de 3^e categorie) de sorteermachines volgens opgaaf niet van zuignappen waren voorzien. Bij 8 pakstations (1 bedrijf van de 1^e categorie, 3 bedrijven van de 2^e categorie en 4 bedrijven van de 3^e categorie) werd te kennen gegeven dat de zuignappen alleen worden gereinigd.

Met betrekking tot het *Salmonella*-onderzoek is naar voren gekomen dat bij 26 van de 57 pakstations dat onderzoek wordt uitgevoerd met een frequentie van 1 maal per kwartaal. Die frequentie wordt aangehouden bij alle pakstations van de 1^e categorie, bij 16 pakstations van de 2^e categorie en bij 2 pakstations van de 3^e categorie. Bij 1 pakstation van de 3^e categorie werd medegedeeld dat het onderzoek met goedvinden van een CPE-controleur wordt doorgevoerd met een frequentie van 1 maal per jaar.

Bij de beoordeling van de resultaten van het laatste swab onderzoek dat bij de pakstations is uitgevoerd, is gebleken dat er bij 1 pakstation van de 1^e categorie *Salmonella* was aangetoond.

Tabel 17 De reiniging en ontsmetting en het *Salmonella*-onderzoek

Aandachtveld	Aantal pakstations					
	Cat. 1		Cat. 2		Cat. 3	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Reiniging en ontsmetting worden uitgevoerd volgens een omschreven schoonmaakprogramma	8	0	19	2	20	8 ¹
Gebruik van ontsmettingsmiddelen of reinigings-én ontsmettingsmiddelen (combi-middelen) met een toelating voor de levensmiddelenindustrie	7	1	10	11	8	20
Dagelijkse reiniging van de transport-, roller- en afvoerbanden van de schouwkast en sorteermachine	6	2	11	10	16	12
Dagelijkse reiniging van de vloer onder de transportbanden en de sorteermachine	6	2	13	8	17	11
Dagelijkse reiniging en ontsmetting van de zuignappen van de sorteermachine	4	4	6	15	4	24
Eenmaal per kwartaal <i>Salmonella</i> -onderzoek van swabs, genomen van de transport-/rollerbanden en zuignappen van de sorteermachine	8	0	16	5	2	26
<i>Salmonella</i> aangetoond bij het laatste swab-onderzoek	1	7	0	16	0	2

8¹: Bij 1 bedrijf is geen schouw- en sorteerapparatuur aanwezig.

Tabel 18 Ontsmettingsmiddelen en combi-middelen die in pakstations worden toegepast

Aantal pakstations	Gebruikte ontsmettings- of combi-middel	Toelatingsnummer
7	Halamid	8241 N
1	Spectro	10016 N
4	P3-Incidin	10072 N
2	Sumabac	11398 N
2	CID-20	10769 N
1	Cyndosan	8122 N
1	MS-Megades	11948 N
1	Foodclean SR5	12037 N
1	Puremel	6140 N
1	Eco-Des	11696 N

5 DISCUSSIE

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat bij alle bezochte pakstations van de 1e en 2e categorie, registratiesystemen aanwezig waren van de aangevoerde eieren. Bij alle 1e categorie pakstations en bij veruit de meeste pakstations van de 2e categorie, zijn de aanvoerdata van de eieren én de toeleverende pluimveehouders en verzamelaars in die systemen opgenomen. De meeste onvolkomenheden m.b.t. de aanwezigheid en compleetheid van dat registratiesysteem, deden zich voor bij de pakstations van de 3e categorie. Bij dergelijke pakstations is in het algemeen sprake van minder eierleveranciers dan bij pakstations met een grotere capaciteit. Bovendien worden bij een aantal pakstations van die categorie uitsluitend eieren van het eigen legbedrijf verwerkt. Door die omstandigheden wordt het belang van de aanwezigheid van een deugdelijke aanvoerregistratie bij die pakstations vermoedelijk onderschat.

Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat bij 24 van de 57 pakstations de eieren niet elke 3^e werkdag worden afgeleverd of worden opgehaald. Die in de handelsnormen opgenomen verplichting is overigens niet van toepassing als eieren op het legbedrijf beneden de 18°C kunnen worden bewaard. Tijdens het onderzoek is geen inzicht verkregen in de vraag of door de aan die 24 pakstations leverende legbedrijven aan de gestelde voorwaarde is voldaan.

Bij alle pakstations van de 1^e categorie werd voldaan aan de verplichtingen m.b.t. de vermelding van het aantal eieren, het huisvestingssysteem en de legdata op de containers aangevoerde eieren. Die vermeldingen bleken niet bij alle pakstations van de 2^e categorie aanwezig te zijn en waren in nog mindere mate doorgevoerd bij de pakstations van de 3^e categorie. Het niet voldoen aan die in de handelsnormen opgenomen verplichtingen door de 3^e categorie pakstations houdt vermoedelijk weer verband met het gegeven dat bij een aantal van die pakstations uitsluitend sprake is van de verwerking van eigen eieren. Binnen de 3^e categorie pakstations bevinden zich relatief veel bedrijven waar die werkwijze wordt gehanteerd.

In tegenstelling tot bij pakstations van de 1^e en de 3^e categorie bleken bij relatief veel pakstations van de 2^e categorie niet door alle pluimveehouders SE-entverklaringen of *Salmonella*-onderzoeksverklaringen te zijn aangeleverd. Het verschil in aanwezigheid van die verklaringen bij de pakstations van de 1^e en 2^e categorie, houdt mogelijk verband met het gegeven dat door de grote pakstations meer invloed op de pluimveehouders kan worden uitgeoefend. De aanwezigheid van die verklaringen bij de 3^e categorie pakstations, houdt mogelijk verband met het gegeven dat bij een aantal van die stations uitsluitend eigen eieren worden verwerkt en dat die verklaringen bij die bedrijven logischerwijs deel uitmaken van de administratie van het bedrijf.

Uit de onderzoeksresultaten kan bovendien worden afgeleid dat vrij veel *Salmonella*-onderzoeksverklaringen niet zijn ondertekend. Deze bevinding hangt samen met het gegeven dat de uitslagformulieren van de GD niet standaard van een handtekening van een bevoegde GD vertegenwoordiger zijn voorzien.

Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat slechts bij een gering aantal pakstations in de ent- of onderzoeksverklaringen staat vermeld dat *Salmonella*-besmettingen van het pluimvee direct aan het pakstation zullen worden doorgegeven.

Diverse inspectielijsten waren voorzien van opmerkingen waaruit kan worden afgeleid dat de bereidheid van de pluimveehouders om die toezegging in de SE-entverklaringen of *Salmonella*-onderzoeksverklaringen op te nemen niet groot is.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat bij 5 van de 55 pakstations waar wordt geschouwd en/of gesorteerd, eieren van koppels zonder *Salmonella*-onderzoeksgegevens en entgegevens en/of eieren van SE/ST koppels worden verwerkt. De eieren van dergelijke koppels mogen via pakstations aan de eiproducentenindustrie worden geleverd. Uit de onderzoeksresultaten kan echter worden afgeleid dat bij 1 van die 5 bedrijven de eieren van koppels zonder *Salmonella* onderzoeks- of entgegevens "gewoon" als consumptie-eieren worden verhandeld, wat inhoudt dat er mogelijk sprake is van een verhoogd risico dat *Salmonella*-besmette eieren bij de consument terecht komen.

Uit de resultaten kan worden opgemaakt dat bij 4 pakstations van de 3^e categorie waar uitsluitend eieren van het eigen legbedrijf worden verwerkt, geen stempeling plaatsvindt en de ongestempelde eieren via de markt en/of via huisverkoop de consument bereiken. Momenteel is het voor een pluimveehouder/pakstation van dat type toegestaan eigen eieren ongestempeld en ongesorteerd te verkopen. Deze uitzondering is opgenomen in de EG-verordening 1907/90. Binnen afzienbare tijd (vermoedelijk nog dit jaar) zal de verplichting gaan gelden dat alle eieren die aan de consument worden aangeboden, van een stempel moeten zijn voorzien.

Bij controle van de stempels op de eieren is naar voren gekomen dat die stempels in alle gevallen aan de daarvoor gestelde eisen (houderijsysteemcijfer, landcode en registratienummer van het pluimveebedrijf) voldoen.

Met betrekking tot de aanduidingen op de consumentenverpakkingen zijn tijdens dit onderzoek bij pakstations van de 3^e categorie de nodige onvolkomenheden geconstateerd. Bij pakstations van de 1^e en de 2^e categorie bleken de aanduidingen aan de wettelijke verplichtingen te voldoen.

Uit de onderzoeksresultaten kan worden afgeleid, dat in tegenstelling tot bij de pakstations van de 2^e en 3^e categorie, bij alle pakstations van de 1^e categorie etiketten op de grootverpakkingen van consumptie-eieren aanwezig waren. Bovendien kon worden vastgesteld dat slechts bij 1 pakstation van de 1^e categorie niet alle verplichte informatie op de etiketten was aangebracht. Bij de pakstations van de 2^e en 3^e categorie bleek aanzienlijk vaker sprake te zijn van onvolledige informatievoorziening op die etiketten.

Soortgelijke bevindingen werden waargenomen bij de etikettering van en de informatievoorziening op de etiketten van grootverpakking B-eieren.

Bij de etikettering van de verpakkingseenheden struif en de informatievoorziening op die etiketten werden bij alle 3 de categorieën pakstations de nodige omissies waargenomen.

Opvallend is verder dat bij een groot aantal pakstations geen sluitende informatie aanwezig is van het aantal opgeslagen verpakkingseenheden consumptie-eieren, B-eieren en struif.

Bij de beoordeling van de registers van afnemers is naar voren gekomen dat bij alle pakstations van de 1^e categorie, registers aanwezig waren van de afnemers van klasse A- en B-eieren en dat bij 7 van de 8 pakstations van die categorie ook registers aanwezig waren van afnemers van struif. De afnemerregisters bleken bij de pakstations van de 2^e categorie aanzienlijk minder frequent aanwezig te zijn, terwijl bij de pakstations van de 3^e categorie, ook voor wat betreft dat aandachtspunt, weer de meeste onvolkomenheden werden waargenomen.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat tijdens het onderzoek is gebleken dat niet bij alle pakstations B-eieren en struif als verhandelbare productiestromen worden aangemerkt. Dit geldt met name voor de pakstations van de 3^e categorie waar B-eieren en struif in kleine hoeveelheden voorkomen. Bovendien is tijdens het onderzoek gebleken dat er bij 4 pakstations annex pluimveehouders, uitsluitend consumptie-eieren via de markt of via huisverkoop worden verkocht. Door die pluimveehouders hoeft geen afnemersregister te worden bijgehouden. Uit dit onderzoek is derhalve niet duidelijk geworden bij hoeveel pakstations het registratiesysteem van afnemers ten onrechte ontbreekt.

Wel mag op grond van het bovenstaande worden gesteld dat door het ontbreken van etiketten op grootverpakkingen en de afwezigheid van sluitende opslag- en afnemersadministratie niet kan worden uitgesloten dat de diverse productstromen een andere dan de gebruikelijke bestemming krijgen. Bovendien is een sluitende opslag- en afnemersadministratie essentieel in verband met eventueel door te voeren tracking en tracing activiteiten.

Uit de onderzoeksresultaten kan worden afgeleid dat struif bij 12 pakstations als destructiemateriaal wordt gezien. Bij 6 van die pakstations waren de betreffende destructorcontainers niet van een specifiek opschrift of etiket voorzien. Het gebruik van een dergelijk opschrift of etiket is conform de Hygiëncode overigens niet verplicht.

Uit de gegevens van 15 van de overige 45 pakstations is gebleken dat aan struif vaak een andere bestemming dan destructie wordt gegeven. De eventuele afvoer van dat materiaal als bedrijfsafval, huisvuil, GFT-afval of als grondstof voor de diervoederindustrie dan wel de technische ei-industrie is in overeenstemming met de Dierlijke bijproducten verordening EG/1774/2002. Het storten van dergelijk materiaal in de mestput van het legbedrijf en het vervoederen van rauwe struif aan varkens is echter niet in overeenstemming met die verordening.

Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat bij 4 van de 50 pakstations (2 van de 2^e en 2 van de 3^e categorie) met opslag van consumentenverpakkingen, dat materiaal niet onder hygiënische omstandigheden wordt bewaard. Ook de trays en grootverpakkingen werden bij 3 van die pakstations onder dezelfde condities bewaard. Bovendien is geconstateerd dat bij enkele andere pakstations van de 3^e categorie (5 stuks) trays en grootverpakkingen eveneens niet onder hygiënische condities waren opgeslagen. De hygiënische opslag van die materialen is een vereiste waaraan door elk pakstation moet worden voldaan.

Uit de vraagstellingen over het hergebruik van trays is gebleken dat bij 18 van de 43 pakstations waar van hergebruik sprake is, de trays niet worden teruggezonden naar het herkomstbedrijf. Die werkwijze kan, ondanks het gegeven dat de *Salmonella*-status van het pluimvee en daardoor de *Salmonella*-status van de eieren als bekend mag worden verondersteld, vanwege het mogelijke voorkomen van vals-negatieve onderzoeksbevindingen als risicovol worden aangemerkt.

Gebleken is dat bij de grote meerderheid van de bezochte pakstations (47 van de 57), waaronder alle pakstations van de 1^e categorie en op 2 na de pakstations van de 2e categorie, de reiniging en ontsmetting wordt uitgevoerd volgens een specifiek omschreven schoonmaakprogramma.

Uit de resultaten kan worden afgeleid dat de reiniging van transport-, roller en afvoerbanden tussen de schouwkast en sorteerapparatuur (aanwezig bij 56 pakstations) én de reiniging van de vloeren rond die apparatuur bij een groot aantal pakstations niet met een dagelijkse frequentie plaatsvindt. Dit heeft mogelijk te maken met het feit dat bij een aantal pakstations van de 2e en 3e categorie geen dagelijkse aanvoer van eieren plaatsvindt en de schouw- en sorteerapparatuur dus ook niet dagelijks wordt gebruikt.

Het is dus goed mogelijk dat door die bedrijven wel aan de eis wordt voldaan dat die objecten en oppervlakken aan het eind van iedere werkdag worden gereinigd en zonodig worden ontsmet.

Uit het onderzoek is tevens naar voren gekomen dat bij 43 van de 48 pakstations waar de sorteerapparatuur is voorzien van zuignappen, geen dagelijkse reiniging en ontsmetting van die zuignappen wordt doorgevoerd. De reiniging en ontsmetting van de zuignappen wordt bij veel pakstations als problematisch ervaren, daar de zuignappen niet goed droog te maken zijn en de kans op kruiscontaminatie daardoor wordt vergroot. Bovendien werd bij 8 pakstations te kennen gegeven dat door het gebruik van ontsmettingsmiddelen de levensduur van de zuignappen wordt bekort. Door dit onderzoek is niet duidelijk geworden door hoeveel bedrijven niet aan de eis van reiniging en ontsmetting na afloop van iedere werkdag wordt voldaan, daar bij een aantal (met name kleinere) pakstations vermoedelijk geen dagelijkse aanvoer van eieren plaatsvindt.

Uit de onderzoeksgegevens is gebleken dat bij 24 van de 29 pakstations met een omzet van > 10 mln eieren per jaar, het swab-onderzoek naar *Salmonella* conform de voorschriften elk kwartaal wordt uitgevoerd. Dit bleek het geval te zijn bij alle 8 pakstations van de 1^e en bij 16 van de 21 pakstations van de 2^e categorie. Daarnaast is vastgesteld dat het kwartaalonderzoek ook wordt verricht bij 2 van de 28 pakstations van de 3^e categorie (met een omzet van < 10 mln eieren per jaar). Bij bedrijven van die categorie is formeel sprake van een vastgestelde onderzoeksfrequentie van 2 maal per jaar. Bij 1 pakstation van die (3^e) categorie werd aangegeven dat het onderzoek, naar zeggen in overeenstemming met een CPE-controleur, 1 maal per jaar wordt verricht. Door omissies in de vragen met betrekking tot dit punt is niet duidelijk geworden of, en zo ja met welke frequentie, het onderzoek eventueel bij de overige 30 bedrijven wordt verricht. Wel is uit diverse inspectielijsten duidelijk geworden dat een vijftal pakstationhouders te kennen heeft gegeven niet op de hoogte te zijn van de onderzoeksverplichting. Gelet op dat gegeven, mag worden aangenomen dat het *Salmonella*-onderzoek niet bij alle pakstations wordt uitgevoerd.

6 CONCLUSIES

De meeste onvolkomenheden m.b.t. de aanwezigheid en compleetheid van de registriesystemen van aangevoerde eieren werden waargenomen bij de pakstations van de 3^e categorie.

De verplichting tot vermelding van gegevens over het aantal eieren, het huisvestingssysteem en de legdata op de aangeleverde containers met eieren, werd bij een aantal pakstations van de 2^e categorie en een nog groter aantal pakstations van de 3^e categorie niet nageleefd.

Bij alle pakstations van de 1^e en de 3^e categorie bleken, in tegenstelling tot bij de pakstations van de 2^e categorie, SE-entverklaringen of *Salmonella*-onderzoeksverklaringen te zijn aangeleverd. De onderzoeksverklaringen op zich bleken vaak afkomstig van de GD en waren niet van een handtekening van een GD-vertegenwoordiger voorzien.

Bovendien is vastgesteld dat door relatief weinig pluimveehouders in de ent- of onderzoeksverklaringen mededelingen waren opgenomen over de melding van bij de legkoppels voorkomende *Salmonella*-besmettingen aan de pakstations.

Gedurende het onderzoek is vastgesteld dat door 1 pakstation van de 2^e categorie, eieren van koppels zonder onderzoeks- of entgegevens "gewoon" als consumptie-eieren worden afgezet. Door die handelwijze is er mogelijk sprake van een verhoogd risico dat *Salmonella*-besmette eieren de consument bereiken.

Ten aanzien van de aanduidingen op de consumentenverpakkingen zijn bij de pakstations van de 3^e categorie de nodige onvolkomenheden geconstateerd.

Bij de pakstations van de 2^e en 3^e categorie met grootverpakkingen consumptie-eieren en B-eieren bleken niet in alle gevallen etiketten op die verpakkingen te zijn aangebracht, terwijl bij relatief veel van die pakstations sprake was van onvolledige informatie op de etiketten. Bij de grootverpakkingen struif werden de meeste omissies ten aanzien van de etikettering en informatie op de etiketten waargenomen.

Bovendien is vastgesteld dat bij een groot aantal pakstations onvoldoende belang wordt gehecht aan het voeren van een sluitende opslagadministratie. Dat geldt, met uitzondering van de pakstations van de 1e categorie, ook voor de registers van afnemers van consumptie-eieren, B-eieren en struif. Door de afwezigheid van etiketten/onvolledige informatie op grootverpakkingen, de afwezigheid van een sluitende opslagadministratie én de afwezigheid van registers van afnemers bij een aantal pakstations kan niet worden uitgesloten dat productstromen andere dan de gebruikelijke bestemmingen krijgen. Bovendien worden eventuele tracking en tracing activiteiten, die noodzakelijk zijn bij optredende calamiteiten, door het ontbreken van die informatie én door het ontbreken van informatie op consumentenverpakkingen, ernstig bemoeilijkt.

Struif wordt bij een aantal pakstations niet alleen gezien als grondstof voor de technische ei-industrie, de diervoederindustrie of als destructiemateriaal. Naast die bestemmingsdoeleinden wordt struif soms op een wijze afgezet die niet in overeenstemming is met de Dierlijke bijproducten verordening.

Bij een aantal bezochte pakstations worden consumentenverpakkingen, trays en groot-verpakkingen niet onder hygiënische omstandigheden opgeslagen, met mogelijke contaminatie van de eieren als gevolg.

Bij een aantal pakstations worden de trays die worden hergebruikt niet teruggezonden naar het herkomstbedrijf. Vanwege het mogelijk optreden van vals-negatieve onderzoeksbevindingen kan die werkwijze als risicovol worden aangemerkt.

Bij een aantal pakstations worden de zuignappen van de sorteermachines niet volgens de voorschriften aan het eind van elke werkdag gereinigd en ontsmet.

Uit de onderzoeksresultaten kan worden afgeleid dat bij een aantal pakstations het voorgeschreven *Salmonella*-onderzoek op swabs, die behoren te worden genomen van de transport-/rollerbanden en de zuignappen van de sorteermachine, niet wordt uitgevoerd.

7 LITERATUUR

- 7.1** Hygiëncode Eieren voor Verzamelaars, Pakstations en Grossiers, 2002, Productschap Pluimvee en Eieren.
- 7.2** Protocol Pakstationonderzoek, 15 juni 2002, VWA Regionale Dienst Oost.